PRINCIPAL
K. E. Board's
First Grade Arts & Commerce College,
Shivaji Circle, Savadatti Road, Dharwad-6

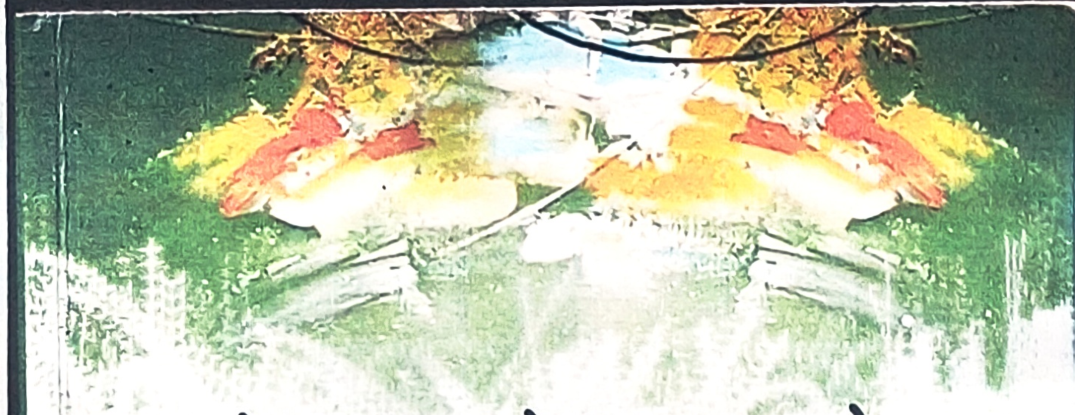

ಕಮ್ಮಿತ್ತುನಾಡು

ಸಂಪುಟ: 04

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ

ಡಾ. ಆದಿತ್ಯ

K. E. BOARD'S FIRST GRADE ARTS & COMMERCE COLLEGE
DHARWAD-6
COLLEGE CODE: 1218

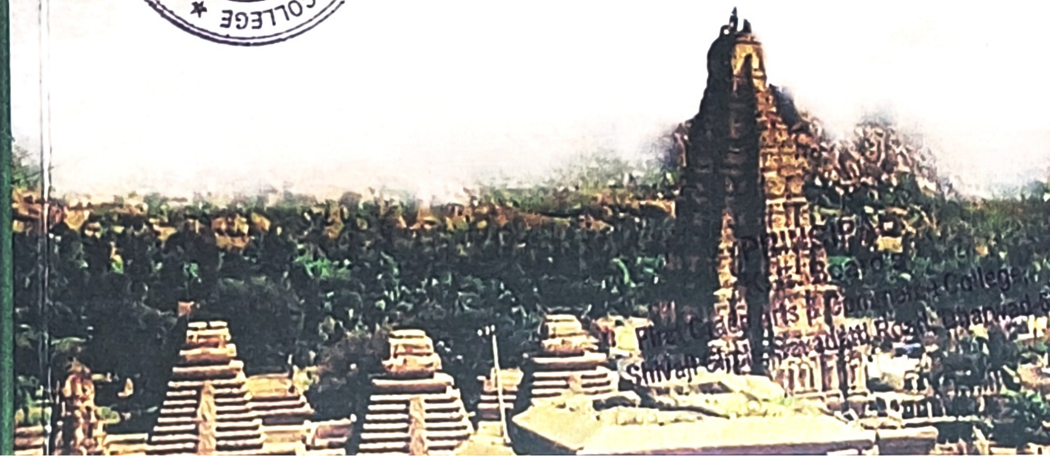

ಕಮ್ಮಿತ್ತುನಾಡು- ೦೪(ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ)

KAMMITTUNADU - (VOLUME-04) A COLLECTION OF RESEARCH ARTICLES RELATED TO HISTORY AND CULTURE

Written By :
Dr Adithya
Dr. Manjunath S. Patil

Published by:
Chetan Kanabur
Chethan Books
624, 9th `D' Main, Hampinagara,
Bengaluru-560104
Mob: 99861 67684

First Impression: 2021
Pages: 225
Book Size : 1/8 Demi
Price : Rs. 225/-
ISBN: 978-81-949545-3-8
© Author
Paper Used : 70 GSM Maplitho
Copies: 1000
DTP: Brahmi Creations, Bengaluru.
Cover Design : Chetan

Print at :
A.M. Prints
Kamakshipalya
Bengaluru- 560079

This book is protected by copyright laws. No part of this book is to be reproduced, transmitted, utilized or stored in any form or by any means now known or hereinafter invented, electronic, digital or mechanical, including photocopying, scanning, recording or by any information storage or retrieval system, without prior written permission from the author or publisher.

K. E. BOARD'S FIRST GRADE ARTS & COMMERCE COLLEGE ★
DHARWAD-6
COLLEGE
CODE: 1218

ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ

ಡಾ. ಕೆ.ಪಿ. ಈರಣ್ಣ
ವಿಶ್ರಾಂತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ

ಡಾ. ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು
ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಡಾ. ಕೆ. ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪ
ವಿಶ್ರಾಂತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ.ಇ. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ
ಜಮಖಂಡಿ

ಡಾ. ಎಸ್. ನಾಗರಾಜಪ್ಪ
ಸಹಾಯಕ ಅಧೀಕ್ಷಕ ಶಾಸನ ತಜ್ಞರು
ಎ.ಎಸ್.ಐ, ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀ. ನೆಲ್ಕುದ್ರಿ ಸದಾನಂದಪ್ಪ
ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ರಾಜ್ಯ ಪತ್ರಾಗಾರ ಇಲಾಖೆ
ವಿಕಾಸಸೌದ, ಬೆಂಗಳೂರು

PRINCIPAL
K. E. Board's
First Grade Arts & Commerce College,
Shivaji Circle, Savadatti Road, Dharwad-6

K. E. BOARD'S FIRST GRADE ARTS & COMMERCE COLLEGE ★
DHARWAD-3
COLLEGE
CODE: 1218

ಪರಿವಿಡಿ

ಮುನ್ನುಡಿ
ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

೦೧. Importance of the historical monuments at srisailam as a sacred centre / ೧೩
Prof. R. Chandrasekhara Reddy

೦೨. ಪ್ರಾಚೀನ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗ : ಕಲ್ಲಕೆಳಗು ನಾಡು / ೨೯
ಡಾ. ರಮೇಶ ನಾಯಕ

೦೩. ಲಜ್ಜಾಗೌರಿ–ತೊಂಡುಭಗವತಿ / ೫೧
ಡಾ. ಕಲವೀರ ಮನ್ವಾಚಾರ

೦೪. ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತ / ೬೨
ಡಾ. ಎಸ್.ವೈ. ಸೋಮಶೇಖರ್

೦೫. ಇಮ್ಮಡಿ ಹರಿಹರನ ಎರಡು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಶಾಸನಗಳು / ೭೨
ಡಾ. ನಾಗರಾಜಪ್ಪ ಎಸ್.

೦೬. ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಣ್ಣಾಟ / ೭೮
ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ

೦೭. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಕಾಲದ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು / ೯೨
ಡಾ. ಕೆ.ಪಿ.ಈರಣ್ಣ
ಡಾ. ಮಹಾಂತೇಶ. ಮ. ಅಕ್ಕಿ

೦೮. ಚರಿತ್ರೆ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತತೆ / ೧೧೬
ಡಾ. ಅಯ್ಯಾಳಿ ಯರಿಸ್ವಾಮಿ

೦೯. ಕೋಳಿವಾಡದ ಕುತುಹಲಕಾರಿ ನಿಧಿಶಿಲ್ಪ / ೧೨೨
ಡಾ. ಸುರೇಶ ಕ. ಹಾನಗಲ್ಲ

೧೦. ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳು / ೧೨೫
ಡಾ. ರವೀಶ ಜಿ.ಎನ್.

೧೧. ಯಲಬುರ್ಗಾ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾಗಿತಿಹಾಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿ / ೧೪೧
ಡಾ. ಹೆಚ್. ರಮೇಶ

೧೨. ಗದಗ ತಾಲೂಕಿನ ವೀರಮಾಸ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು / ೧೪೬
ಶ್ವೇತಾ ರ. ಭಸೆ

PRINCIPAL
K. E. Board's
First Grade Arts & Commerce College,
Shivaji Circle, Savadatti Road, Dharwad.

೨೯. ಕೋಳಿವಾಡದ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ನಿಧಿಶಿಲ್ಪ

ಡಾ. ಸುರೇಶ ಕ. ಹಾನಗಲ್ಲ

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕೋಳಿವಾಡ ಗ್ರಾಮವು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ೨೯ ಕಿ.ಮೀ ಅಂತರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ-ಮಲ್ಲಿಗವಾಡ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ-ಭದ್ರಾಪೂರ, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ-ಉಮಚಗಿ, ರೊಟ್ಟಿಗವಾಡ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ-ಮಾಡಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ಆರು ಶಾಸನಗಳು ವರದಿಯಾಗಿದ್ದು, ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಸನವು ಹೊಸದಾಗಿ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಖೊಟ್ಟಿಗನ ಶಾಸನವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಕಣವಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧೪೧ರ ಚಾಲುಕ್ಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನ ಶಾಸನದಲ್ಲೂ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಾಮವು ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಶನೋಕ್ತ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ ವೈಷ್ಣವ ದೇವಾಲಯ, ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ತಾರಾಭಗವತಿ ವಿಗ್ರಹ, ಬೌದ್ಧ ಆಯಕ ಸ್ಥಂಭ, ಕಲ್ಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಜೋಡಿ ನಂದಿ, ಗೋಳಾಕಾರದ ಶಿವಲಿಂಗ, ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯ ವಿಗ್ರಹ, ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ಧಿನಿ ಶಿಲ್ಪ, ಏಳು ವೀರಗಲ್ಲು ಶಿಲ್ಪಗಳು ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾದಂತಹ ಪದ್ಮನಿಧಿ ಶಿಲ್ಪವು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದ್ದು ಇದರ ಪ್ರತಿಮಾ ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದೇ ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಅಪರೂಪದ ಪದ್ಮನಿಧಿ ಉಳ್ಳ ಕಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಂಭದ ನಿಧಿಶಿಲ್ಪವಾಗಿದ್ದು, ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪದ್ಮನಿಧಿ ಮತ್ತು ಶಂಖನಿಧಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಂಬಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬದಾಮಿ, ಐಹೊಳೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲಾಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ

PRINCIPAL
K. E. Board's
First Grade Arts & Commerce College
Shivaji Circle, Savadatti Road, Dharwad

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ರಚನಾತ್ಮಕ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕೆತ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಮೇಲೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಕಲ್ಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಸಮೀಪ ಇರುವಂತಹ ಶಿಲಾಸ್ಥಂಭವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗಿ, ಅದರ ಅಳತೆಯು ೬೦.೯೮೦ ಸೆಂ.ಮೀ ಇದ್ದು, ಇದರ ಮೇಲಿನ ಕೆತ್ತನೆಯು ಮೂರು ಫಲಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಮನಿಧಿಶಿಲ್ಪ ಪರಿಹಾರ ನಕ್ಷೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದ್ದು, ಮಧ್ಯದ ಪಟ್ಟಿಕೆಯ ಪದ್ಮನಿಧಿಯು ಸವ್ಯಲಲಿತಾಸನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಗಜಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಕುಂಭಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಕುಂಭವಿದ್ದು ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಡಿ ಚಾಮರ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಕೂರ್ಮ, ಜೋಡಿಮತ್ಸ್ಯ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ ಮತ್ತು ದರ್ಪಣಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇಂತಹ ನಿಧಿ ಶಿಲ್ಪ ನಕ್ಷೆಗಳು ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಿಲ್ಪದ ಮೇಲಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇದು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

K. E. BOARD'S FIRST GRADE ARTS & COMMERCE COLLEGE
DHARWAD-6
COLLEGE CODE: 1218

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧.ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ.(ಸಂ), ೧೯೭೬, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಸೂಚಿ, ಧಾರವಾಡ.

೨.ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್(ಸಂ), ೧೯೯೫, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ಯಾಜೆಟಿಯರ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ, ಧಾರವಾಡ

೩.ಮಹದೇವ ಸಿ, ೨೦೦೬, ಕರ್ನಾಟಕ ದೇವಾಲಯ ಕೋಶ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

೪.ಸುರೇಶ ಹಾನಗಲ್ಲ, ೨೦೧೧, 'ನಮ್ಮೂರು ಕೋಳಿವಾಡ' ಶ್ರೀಮತಿ ರುದ್ರಮ್ಮ ರಾಯಪ್ಪ ಗುಂಜಾಳ ಸ್ಮಾರಕ(ರಿ), ಕೋಳಿವಾಡ.

PRINCIPAL
K. E. Board's
First Grade Arts & Commerce College,
Shivaji Circle, Savadatti Road, Dharwad-6

ಚರಿತ್ರೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ಇಂತಹ ಅಲಕ್ಷಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ವಿಫುಲವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಹಾಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶಾಸನ, ದೇವಾಲಯ, ಕೋಟೆಕೊತ್ತಲು, ಶಿಲ್ಪಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡು–ನುಡಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಡೆದಿರುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಸಂಪುಟದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಈ ಸಂಪುಟ ಓದುಗರ ಜೇಬಿಗೆ ಭಾರವೆನಿಸುವಂಥದಲ್ಲ. ಆದಷ್ಟೂ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲಿಕ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಪಾದಕ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

PRINCIPAL
K. E. Board's
First Grade Arts & Commerce College,
Shivaji Circle, Savadatti Road, Dharwad-6

ISBN 8194495453-3

ಸ್ಥಾಪನೆ: 2003 ✆ : 2747813

ಕೆ. ಇ. ಬೋರ್ಡಿನ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ
ಶಿವಾಜಿ ಸರ್ಕಲ್, ಸವದತ್ತಿ ರಸ್ತೆ, ಧಾರವಾಡ-6

K. E. Board's First Grade Arts and Commerce College
Shivaji Circle, Savadatti Road, Dharwad-6
(College Code No-1218)

Curiosity " NidhiShilpa" of Koliwadad

Article by Dr. Suresh Hangalla

This is found in Koliwad a village 26 kmts away from Hubli This is found in a Stone Pillar sculpture. Mostly this must be from the period of Chalukyas of Badami because these kind stone pillar sculptures are found in Badami and nearby areas. This kind of sculpture is dated back to 6th century. Before the 8th century such type of stone pillar sculpture are found in Pattadakallu Temples. This type of sculpture are found at the main doors or entrance of the temples.

K. E. BOARD'S FIRST GRADE ARTS & COMMERCE COLLEGE ★ DHARWAD-6 COLLEGE CODE: 1218

PRINCIPAL
K. E. Board's
First Grade Arts & Commerce College,
Shivaji Circle, Savadatti Road, Dharwad-6